

LESBRIEF

Jip en Janneke

Voor leerlingen in
groep 1 en 2

Hang de slingers maar op, want de **Annie M.G. Schmidt-week 2023** gaat beginnen! Elk jaar wordt deze feestelijke week organiseerd rond haar geboortedag op 20 mei. Het thema van de feestelijke week is dit jaar: 'Elke dag een verhaaltje', met speciale aandacht voor de beroemdste kleuters van Nederland: Jip en Janneke.

Terug in de tijd

Annie M.G. Schmidt werd in 1911 geboren en was van jongs af aan gek op lezen en schrijven. Na de Tweede Wereldoorlog ging ze bij de Amsterdamse krant *Het Parool* werken, waar

ze in 1952 gevraagd werd om een serie voor jonge kinderen te schrijven. Op 13 september van dat jaar verscheen het eerste *Jip en Janneke*-verhaal in de krant. Volgens Annie kostte het haar weinig moeite om die verhalen op papier te zetten: "Het was misschien mijn eigen kleutermentaliteit die maakte dat het zo vlot ging."

Fiep & Annie

Minstens zo bekend als de verhalen over Jip en Janneke zijn de getekende silhouetjes die illustrator Fiep Westendorp van het tweetal maakte. Annie en Fiep leerden elkaar kennen op de redactie van *Het Parool*, waar ze al snel

vriendinnen werden. Als Annie op maandag een idee in haar hoofd had voor de volgende aflevering van *Jip en Janneke*, dan belde ze Fiep meteen op, zodat die aan de slag kon gaan met een bijpassende tekening. Het duo bleef de rest van hun leven met veel plezier samenwerken. Ze maakten onder andere de boeken *Pluk van de Petteflet*, *Floddertje*, *Otje* en de verzamelbundel *Ziezo*.

THEMA-LESBRIEF OVER TIJD

Om leerlingen in groep 1 en 2 kennis te laten maken met het werk van Annie M.G. Schmidt is er een speciale lesbrieft gemaakt bij de nieuwste verhalenbundels over Jip en Janneke: *Een heel jaar met Jip en Janneke* en *Een hele dag met Jip en Janneke*. Deze lesbrieft heeft als thema 'tijd' en is goed te gebruiken om de begrippen tijd, dag, jaar en de seizoenen te behandelen in de klas.

Nieuwe uitgaven!

LESSUGGESTIE 1

GROEP 1 EN 2

NODIG:

- **Knipvel 1** Een hele dag met Jip en Janneke (voor iedere leerling één)
- Lijm
- Schaar
- Wc-rolletjes (voor iedere leerling één)
- **Werkblad 1** Een hele dag met Jip & Janneke (voor iedere leerling één)

ONTWIKKELINGSGEBIEDEN:

Mondelinge en creatieve vaardigheden en oriëntatie op jezelf en de wereld

DUUR OPDRACHT:

- 2x 20 minuten
- Klassikaal en in groepjes

De dag van Jip en Janneke

Deze lessuggestie start met een kleine knutselopdracht. Print knipvel 1 en zorg dat elke leerling een wc-rolletje en knipvel krijgt.

De leerlingen kunnen zo poppetjes van Jip en Janneke maken en op hun tafeltje neerzetten bij het voorlezen. Ze tekenen eerst een lijf en kleren bij de illustratie van de hoofden van Jip en Janneke en knippen deze vervolgens uit.

Daarna plakken ze Jip en Janneke op een wc-rolletje zodat ze deze op hun tafel kunnen zetten. Maak zelf een voorbeeldpoppetje zodat leerlingen zien wat de bedoeling is.

OPDRACHT 1

Zijn alle poppetjes van Jip en Janneke klaar? Lees een of meerdere verhaaltjes voor aan de klas uit *Een hele dag met Jip en Janneke*. Kies een verhaal dat past bij een bepaald moment van de dag. Bijvoorbeeld 'Opstaan', 'Ontbijt' of 'In bad'.

Vraag na dit voorleesmoment hoe de dagen van de leerlingen eruitzien. Hebben zij bepaalde rituelen als ze opstaan? Welke vaste momenten op de dag komen steeds terug? Bespreek kort met de leerlingen wat ze zoal doen en welke momenten ze leuk en minder leuk vinden.

TIP!

Laat de kleuters zelf een lijf tekenen of teken een outline die ze kunnen inkleuren en versieren.

LESSUGGESTIE 1

GROEP 1 EN 2

Mogelijke dagindeling van Jip en Janneke:

Fiep Westendorp

OPDRACHT 2

Deel hierna – of op een later moment – het werkblad *Een hele dag met Jip en Janneke* uit. De leerlingen knippen alle illustraties uit en plakken de plaatjes in de juiste volgorde op het lege werkblad: van ochtend tot avond. Wat doen Jip en Janneke als ze opstaan? Die illustratie plakken ze in vakje 1. Wat komt daarna? Die illustratie mag in hokje 2, etc.

Benadruk dat de leerlingen met elkaar mogen overleggen over de juiste volgorde. Maak zelf ook een werkblad om de opdracht straks klassikaal met de leerlingen te kunnen bespreken. De dagindeling van Jip en Janneke staat niet helemaal vast. Er is dus geen goed of fout.

Een mogelijke volgorde kan zijn:

- Spelen met de blokken
- Limonade drinken en een koekje eten
- Koken
- Afwassen
- In bad
- Tandenvoetsen en pyjama aan

KRINGGESPREK OVER TIJD

Zijn alle leerlingen klaar met knippen en plakken? Leerlingen die sneller zijn dan de rest kunnen eventueel de illustraties inkleuren. Als extra verdiepende opdracht kun je aan de hand van deze plakopdracht een kringgesprek voeren over het begrip tijd.

Leg uit dat je een dag kunt verdelen in verschillende delen: een ochtend, een middag en een avond. De ochtend is ook weer te verdelen in verschillende tijden.

- > Weten de leerlingen wat je bedoelt? Ga in op begrippen als: een uur en een minuut.
- > Weten de leerlingen ook hoeveel dagen een week heeft? En hoe zit het met een maand of een jaar?
- > Maak tot slot een bruggetje naar de seizoenen: lente, zomer, herfst en winter.

Fiep Westendorp

LESSUGGESTIE 2

GROEP 1 EN 2

ONTWIKKELINGSGBIEDEN:

Luistervaardigheden, drama,
sport en spel

DUUR OPDRACHT:

● 10-30 minuten
Klassikaal

Gymles met de seizoenen

Neem de klas mee naar de gym- of speelzaal. Laat alle leerlingen een plekje in de zaal uitzoeken waar ze lekker vrij kunnen bewegen. Vertel dat je zo een kort verhaaltje voorleest en dat de leerlingen daarna mogen uitbeelden wat ze hebben gehoord.

Ze mogen daarbij zelf weten of ze de rol van Jip of Janneke uitbeelden. Geef na het lezen van het fragment een teken dat de leerlingen mogen beginnen met uitbeelden en geef ook weer een teken wanneer ze mogen stoppen.

TIP: vraag na elke ronde of de leerlingen weten over welk seizoen het ging.

De fragmenten zijn afkomstig uit het boek *Een heel jaar met Jip en Janneke*.

Fragment 1: Een nest met eitjes

'Kom eens kijken! Kom eens kijken!' roept Jip.

Hij roept het zo hard dat iedereen komt aanhollen. Janneke gilt: 'Wat is er dan?'

'Een nest!' roept Jip. 'Een nest met eitjes. Hier in het boompje!'

Samen klimmen ze op de onderste tak van de boom. En jawel hoor. Je kunt het duidelijk zien. Er liggen zes mooie lichtblauwe eitjes in het nest.

'Ooo,' zegt Janneke, 'wat lief. Daar komen kleine vogeltjes uit.'

'Zou ik er niet eentje mogen hebben?' zegt Jip. Hij steekt zijn handje al uit.

LESSUGGESTIE 2

GROEP 1 EN 2

Fragment 2: Het regent zo

O, o, wat een weer. De regen tikt op de paraplu. En de wind trekt heel hard aan de paraplu. Jip en Janneke moeten hem samen vasthouden. En ze moeten ook nog goed uitkijken. Anders vallen ze in de plas. 'We zijn er bijna,' zegt Janneke. 'Daar is de bakker.' 'Rennen dan,' roept Jip. Maar o jee. Die nare wind. Die trekt ineens zo vreselijk hard aan de paraplu. En wat gebeurt er nu! O, o, de paraplu klappt om. Naar boven. Nu hebben ze een omgekeerde paraplu.

Fragment 3: Strand

Jip is omgevallen. Omvergegooid, door die grote golf. Janneke gaat naar hem toe en trekt aan een voet. Jip, kom toch. En daar is Jip weer. Daar is ook zijn hoofdje. En nu staat hij weer overeind. Hij lacht en gilt van plezier. 'Zag je dat? Zag je dat Janneke?' 'Ja,' zegt Janneke. 'Ik vond het zo griezelig.' Pats! Boeng! Plomp! Daar is weer een golf. O, o, ze hadden hem niet zien aankomen! Zo'n grote golf. En nu vallen ze allebei omver. Jip en Janneke.

Fragment 4: Lopen in een grote regenplas

Het regent! Het regent! Het regent dat het giet. En er zijn grote plassen op straat. En het water stroomt uit de goten. Niemand gaat naar buiten. Maar Jip wel. Want Jip heeft een regenpak. En Jip heeft laarsjes. Jip kan ertegen. Eerst stapt hij over de plassen heen. Dan loopt hij er voorzichtig door. En dan gaat hij midden in een plas staan. En hij stampt heel hard, zodat het water om zijn oren springt.

Fragment 5: Bij Tante Mies

Tante Mies gaat weg. 'Slaap je al?' zegt Jip. 'Ik niet,' zegt Janneke, 'jij?' 'Ik ook niet,' zegt Jip, 'er zijn muggen.' 'Ja,' zegt Janneke, 'ze steken. Ik ga ze weggagen.' En Janneke holt door de kamer. En ze slaat met de haarborstel. En Jip rent ook door de kamer. En hij zwaait met het kussen. Ze gillen allebei, en ze hebben zo'n plezier.

Fragment 6: Een sneeuwpop met een bezem

Ze gaan de helling op. Het is erg zwaar voor Jip. En het is zo glad. Boem, daar valt hij. En het sleetje gaat achteruit, steeds sneller. En Jip wordt meegetrokken, op zijn buik naar beneden. 'Nog een keer,' roept Janneke. Het is zo fijn dat er sneeuw ligt. Ze glijden de hele dag.

Fragment 7: Touw

'Kunnen we het samen doen?' vraagt hij. 'Samen touwtjespringen?' 'Ja,' zegt Janneke. 'Dan maak ik het touw vast aan de deur. En dan moet jij draaien. En dan mag ik springen.' Maar het gaat niet zo best. Jip draait veel te wild. 'Ik zal draaien,' zegt Janneke. 'En jij mag springen.' Janneke draait heel langzaam. En Jip probeert over het touw te springen. Maar o, nu krijgt hij het touw tegen zijn gezicht. 'Ik doe het niet meer!' roept Jip. 'Laten we paardje spelen. Jij bent het paard.'

LESSUGGESTIE 2

GROEP 1 EN 2

Fragment 8: Een vlieger

Daar staan Jip en Janneke. Met de vlieger.
'Laat mij ook eens,' zegt Janneke.
Ze loopt een eind weg, met het touw in haar hand. En opeens... O jee, daar komt een rukwind. En de vlieger doet zo gek. Hij tuimelt een eind naar beneden. En hij komt in een boom terecht.
'O, kijk,' zegt Jip. 'Hij zit vlak bij het vogelnest.'
'Ja,' zegt Janneke. 'Hij zit bijna in het vogelnest.'
'Die arme vogeltjes,' zegt Jip.
Wat zullen ze schrikken.'

'Jullie mogen zoveel eten als je wilt,' zegt de boer. 'Maar pas op dat je niet te veel pijn in je buikje krijgt.'
'En nu maar schreeuwen.
En in je handen klappen.'

Fragment 9: Bladeren in de tuin

'Er liggen zoveel bladeren in de tuin,' zegt Jips vader.
'Zoveel bladeren. Wie wil ze voor me opruimen?'
'Ik,' zegt Jip.
'Ik,' zegt Janneke.
'In 't schuurtje staat een hark,' zegt Jips vader. 'En de kruiwagen vind je er ook wel. Zorg maar dat het fijn in orde komt.'
En dan gaan Jip en Janneke aan 't werk.
Ze vegen de bladeren op een hoop.
En het zijn er veel. Want het heeft gewaaid.

Fragment 10: De vogels eten de kersen op

'Die vogels, die vogels,' zegt boer Jansen.
'Ze eten al mijn kersen op.'
'O,' zegt Jip. 'Hebt u dan geen vogelverschrikker?'
'Ja,' zegt boer Jansen, 'die heb ik wel. Maar de vogels zijn er niet bang voor.'
'Zullen wij ze wegjagen?' vraagt Janneke.
'Goed,' zegt boer Jansen. 'Kom maar mee. In de boomgaard.'
En Jip en Janneke gaan mee. Het is een grote boomgaard. En overal hangen de kersen. Mooi rond en rood zijn ze.

LESSUGGESTIE 3

GROEP 1 EN 2

NODIG:

- Invulblad Kalender (één per tweetal)
- Kleurpotloden
- Letterstempels
- Perforator en touw om de kalender in elkaar te zetten.

ONTWIKKELINGSGEBIEDEN:

Creatieve vaardigheden

DUUR OPDRACHT:

- 20-45 minuten
- In groepjes van twee

Een kalender voor de klas

Vertel de klas dat jullie met elkaar een speciale klassenkalender gaan maken. De leerlingen mogen er in tweetallen aan werken, ieder groepje krijgt één eigen maand om te versieren.

Print het invulblad voor de kalender twaalf keer, zodat alle maanden straks in de kalender komen. Eventueel kunnen leerlingen ook alleen of met meerdere personen aan één maand werken, als dat beter uitkomt.

OPDRACHT

Laat elk groepje van tevoren om de beurt bij je komen en praat met ze over hun maand (zie ook de suggesties per maand), en het seizoen waarin hun maand valt. Stempel samen met de leerlingen de maand die zij gaan versieren in het lege vlak. Geef de leerlingen de instructie om eerst met elkaar te bespreken wat ze willen tekenen. Daarna spreken ze samen af wie wat tekent en op welke plek. Ze mogen om de beurt hun tekeningen maken op het invulblad.

Is iedereen klaar met het versieren, kleuren en tekenen?

- > Verzamel alle twaalf kalendermaanden en zet de kalender in elkaar.
- > Bekijk en bespreek het resultaat klassikaal.
- > Wat hebben de leerlingen getekend en waarom past dit goed bij hun maand?
- > Tot slot vertellen alle leerlingen wanneer ze jarig zijn.
- > Vul alle verjaardagen in op de kalender en hang de kalender op een plek waar iedereen 'm goed kan bekijken.

TEKENTIPS EN ONDERWERPEN PER MAAND:

- **Januari:** vuurwerk, sneeuwpop, kou, ijs, vroeg donker, sterren, maan
- **Februari:** Valentijnsdag, carnaval, sneeuwkllokjes, regen, kou
- **Maart:** begin lente, eerste bloemen (krokus, narcis en tulp), regen en zon
- **April:** Koningsdag, zon, Pasen, buitenspelen, fluitende vogels
- **Mei:** vogels leggen een ei en zitten op hun nest en er bloeien veel bloemen
- **Juni:** start zomer, buitenspelen, lekker weer en zonder jas
- **Juli:** zomervakantie, zwemmen, buiten eten, zon
- **Augustus:** vlinders, ijsjes en aardbeien eten, zon, strand, op vakantie
- **September:** weer naar school, start herfst, regenlaarzen
- **Oktober:** Dierendag, de bladeren aan de bomen verkleuren en wilde kastanjes vallen op de grond
- **November:** Sint-Maarten, regen, herfst, blaadjes vallen van de bomen, mandarijntjes eten en Sinterklaas komt aan
- **December:** start winter, Kerstmis, Sinterklaas, vroeg donker, sterren, maan, kaarsjes

COLOFON

Deze lesbrief verschijnt ter gelegenheid van de Annie M.G. Schmidt-week 2023 en is een uitgave van Em. Querido's Uitgeverij. Vind deze en meerdere lesbrieven op www.naarschoolmetquerido.nl (of scan de QR-code).

Illustraties ©Fiep Amsterdam BV Redactie Firma Fluks Vormgeving Marjolein Ruiter

KNIPVEL 1

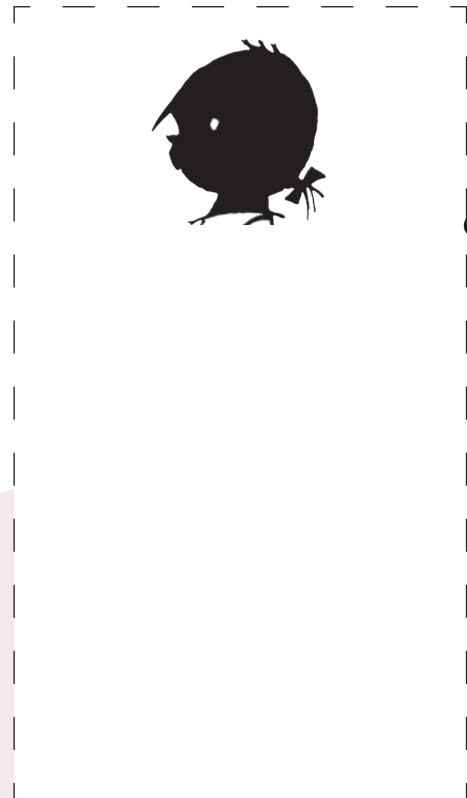
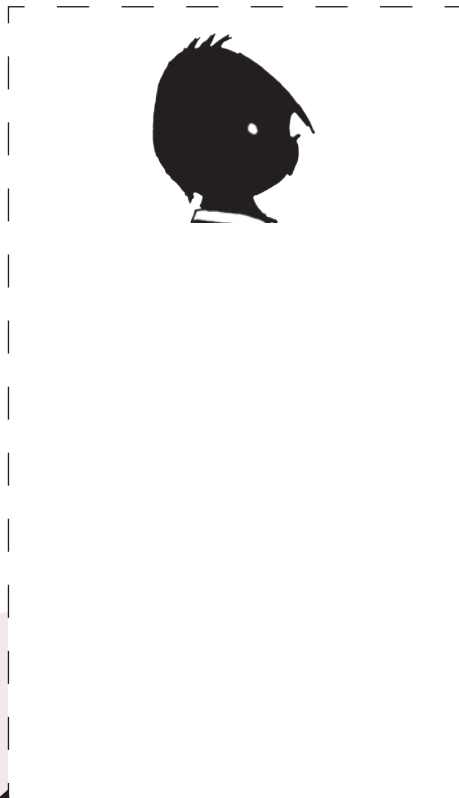
EEN HELE DAG MET
JIP EN JANNEKE

Teken het lijf van Jip of Janneke onder het hoofd.

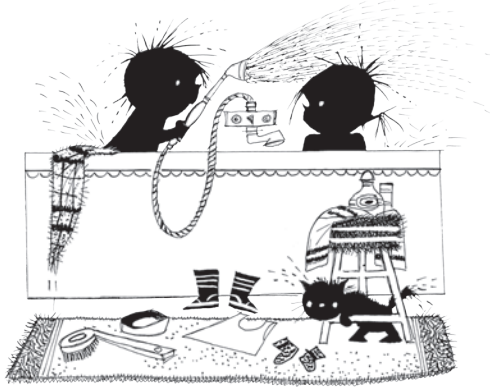
Knip de rechthoek uit langs de stippellijnen.

Plak dan jouw popje op een leeg wc-rolletje.

KNIPVEL 2

EEN HELE DAG MET
JIP EN JANNEKE

Fiep Westendorp

Fiep Westendorp

Fiep Westendorp

Fiep Westendorp

Fiep Westendorp

Fiep Westendorp

Knip alle vakjes uit langs de stippellijn.

WERKBLAD 1

EEN HELE DAG MET
JIP EN JANNEKE

1

2

3

4

5

6

Leg alle uitgeknipte vakjes op de juiste volgorde, van ochtend tot avond.

ANTWOORDBLAD 1

EEN HELE DAG MET
JIP EN JANNEKE

Fiep Westendorp

1

Fiep Westendorp

2

Fiep Westendorp

3

Fiep Westendorp

4

Fiep Westendorp

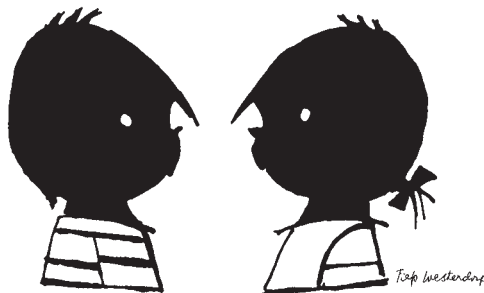
5

Fiep Westendorp

6

Mogelijke dagindeling van Jip en Janneke: Spelen met de blokken > Limonade drinken en een koekje eten > Koken > Afwassen > In bad > Tandpoetsen en pyjama aan.

MAAND: _____

1	16
2	17
3	18
4	19
5	20
6	21
7	22
8	23
9	24
10	25
11	26
12	27
13	28
14	29
15	30
	31

